

סקר מצאי פליטות גזי חממה בראשון לציון

עדכון אחרון: 11 יולי 2010

Geo-GREEN בניה ירוקה וחכמה
מקבוצת גיאוקרטוגרפיה

תוכן העניינים

4		הקדמה
4	1. .... כללי	
5	2. .... רקע גיאוגרפי ודמוגרפי	
5	א. אוכלוסייה:	
5	ב. תחזית אוכלוסייה:	
6	ג. פריסה וחלוקה סטטיסטית	
10	ד. שטח ושימושי קרקע:	
10	ה. מועסקים בעיר:	
10	ו. אזורי מסחר בילוי ותעשייה	
11	מגזר הרשות	
11	1. .... רקע – עיריית ראשון לציון	
12	2. .... הקדמה ופירוט מתודולוגיית הסקר במגזר הרשות	
13	3. .... מוסדות העירייה (מבנים)	
13	א. צריכת חשמל	
15	ב. צריכת דלקים (במבנים) ע"י מוסדות העירייה	
16	4. .... צי רכב עירוני	
17	5. .... תאורת רחוב	
18	6. .... מים וביוב	
18	א. משק המים בעיר	
18	ב. פעילויות נוספות של תאגיד המים	
18	ג. סך צריכת החשמל של משק המים העירוני	
19	ד. שפד"ן	
19	ה. פליטת מתאן בשפד"ן	
20	7. .... פסולת הרשות וטיפול בגזם	
21	מגזר התושבים:	
21	1. .... צריכת אנרגיה במשקי בית:	
21	א. צריכת חשמל:	
22	ב. גפ"מ:	
22	ג. סולר למשקי בית (הסקה):	
23	2. .... צריכת אנרגיה במגזר המסחר והעסקים	
23	א. רקע – מגזר העסקים בראשל"צ	
23	ב. צריכת חשמל במגזר העסקים	
24	3. .... תעשייה:	
24	א. כללי	
24	ב. חשמל:	
24	ג. צריכת דלקים אחרים בתעשייה:	
25	4. .... תחבורה:	
25	א. כבישים בינעירוניים	
25	ב. רשת הכבישים בעיר	
26	ג. מצבת הרכבים בעיר	
26	ד. סך הנסועה בעיר	
27	ה. תחבורה ציבורית	
29	5. .... פסולת:	
29	א. אתרי הפסולת בעיר	
29	ב. כמויות הטמנה ומחזור	

- 31..... ג. מערך פינוי האשפה
- 32..... סיכום הממצאים
- 32 ..... 1. כלל העיר
- 32 ..... 2. סיכום מגזר הרשות
- 33 ..... 3. סיכום מגזר התושבים
- 35..... נספח: רשימת טבלאות

הקדמה

1. כללי

ב-13.2.08 חתם ראש עיריית ראשון לציון, יחד עם שאר הערים המשתייכות לפורום 15 הערים העצמאיות, על האמנה הבינלאומית של ארגון ICLEI להפחתת זיהום האוויר ולהגנת האקלים העולמי.

בכך התחייבה העירייה להפחתת פליטות גזי חממה בשיעור של 20% לפחות, עד לשנת 2020, וזאת ביחס לרמות הפליטה של שנת 2000.

על מנת ליישם את האמנה, החלה עיריית ראשון לציון בהכנת תוכנית אב עירונית. השלב הראשון בעריכת תוכנית אב זו, הינו סקר עירוני למיפוי ואפיון פליטות מזהמי אוויר וגזי חממה.

שלב זה מהווה את הבסיס לקביעת יעדי ההפחתה ואת המגזרים בהם יהיה צורך לבצע הפחתה זו.

בנוסף, סקר זה יהווה את הבסיס המתודולוגי לסקרים נוספים אשר יערכו בעתיד, זאת על מנת לעקוב אחרי פליטת גזי החממה ומזהמי האוויר במהלך השנים וכבקרה על המאמצים בהפחתת הגזים אשר יעשו בעקבות יישום תוכנית זו.

הסקר נערך בין החודשים מרץ 2010 ליוני 2010, ובוצע בהתאם להנחיות פורום ה-15 כפי שפורטו במדריך מקצועי אשר פרסם הפורום ומבוסס על מתודולוגיית ארגון ICLEI. עבודה זו לוותה ע"י מר צבי מילשטיין, מנהל אגף איכות הסביבה בעיריית ראשון-לציון.

סקר מקורות פליטת גזי החממה מפרט את מצאי הפליטות עבור שנת 2000- שנת הבסיס, ועבור השנים 2007-2009¹ בהתאם לזמינות הנתונים העדכניים ביותר.

בהתאם למתודולוגיית ICLEI הסקר בוצע בחלוקה למגזרים שונים בעיר, כאשר מתבצעת הפרדה בין הפליטות הנובעות מפעילויות העירייה (=מגזר הרשות), לבין שאר המגזרים (=מגזר התושבים). חלק בלתי נפרד מסקר מקורות גזי החממה הינו גיליונות החישוב

¹ בעוד מקדמי הפליטה מותאמים לשנת 2007, חלק מהנתונים העדכניים בעבודה זו מתייחסים לשנים 2008 ו-2009.

(המעודכנים לגרסה מס' 4), בהם בוצעו התחשיבים השונים אשר תוצאותיהם מפורטים במסמך זה.

2. רקע גיאוגרפי ודמוגרפי

א. אוכלוסייה:

עיריית ראשון לציון מנתה בסוף שנת 2009 כ-230 אלף תושבים (נתוני למ"ס), המהווים בקירוב כ-3% מכלל אוכלוסיית המדינה.

שנה	מספר תושבים בסוף השנה (למ"ס)	שיעור גידול האוכלוסייה לעומת תקופה קודמת	ממוצע נפשות למשק בית	שיעור מכלל אוכלוסיית ישראל
2000	202,209	2.8%	3.33	3.17%
2001	207,873	1.8%	3.29	3.19%
2002	211,589	1.4%	3.25	3.19%
2003	214,616	1.3%	3.23	3.18%
2004	217,366	1.0%	3.17	3.16%
2005	219,475	1.2%	3.13	3.14%
2006	222,041	1.0%	3.09	3.12%
2007	224,300	0.9%	3.33	3.10%
2008	226,300	2.8%	3.29	3.07%
2009	229,049	1.2%	3.09	

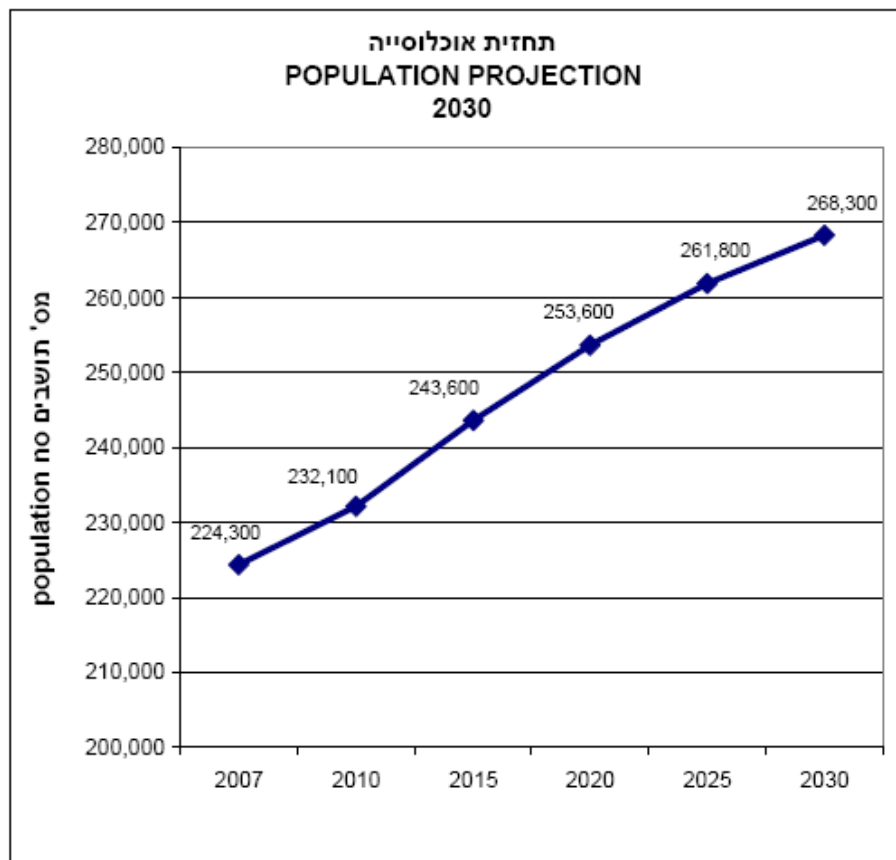
טבלה 1 אוכלוסיית ראשון לציון, מקור שנתון סטטיסטי ראשון לציון 2009 (מבוסס על נתוני למ"ס)

ב. תחזית אוכלוסייה:

על פי תחזית הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2020 צפויה העיר ראשון לציון לאכלס כרבע מליון נפשות (ראה טבלה מס' 2).

השנה	תחזית אוכלוסייה
2010	232,100
2015	243,600
2020	253,600
2025	261,800
2030	268,300

טבלה 2 תחזית אוכלוסיית ראשון לציון, מקור שנתון סטטיסטי ראשון לציון 2009 (מבוסס על נתוני למ"ס)

תרשים מס' 1- אוכלוסיית ראשון לציון, מקור: שנתון סטטיסטי ראשון לציון 2009 (מבוסס על נתוני למ"ס)

ג. פריסה וחלוקה סטטיסטית

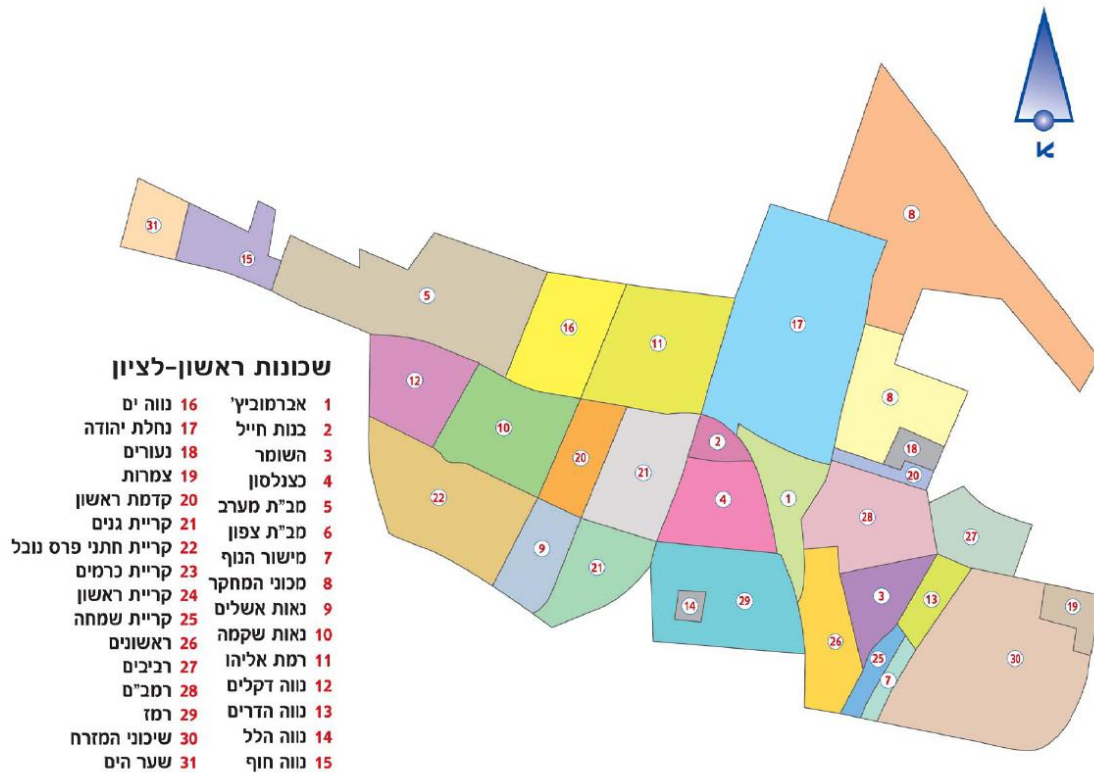
ראשל"צ מחולקת ל-2 רובעים עיקריים (מזרח ומערב), כל רובע מחולק לתתי רובעים ולכל תת רובע עד 10 אזורים סטטיסטיים.
בטבלה מס' 3 להלן, מוצגת אוכלוסיית ראשל"צ לפי שכונות העיר. בטבלה ניתן לראות פערים בהיקף האוכלוסייה בין רישומי לשכת האוכלוסין למידע המסופק ע"י הלמ"ס. כאמור, בעבודה זו ההתייחסות היא לנתוני למ"ס². במפה מס' 1 ניתן לראות את החלוקה העירונית לאזורים סטטיסטיים.

² עפ"י מתודולוגיית פורום ה-15.

נתוני מרשם (2009) אוכלוסין		נתוני למ"ס (2009)		מרחב	שכונה	מס"ד (ראה מפה מס' 2)
תושבים	משקי בית	תושבים	משקי בית			
18,372	6,567	15,312	5,579	מזרח	אברמוביץ	1
1,145	322	1,268	370	מערב	בנות חיל	2
7,792	2,612	6,690	2,241	מזרח	השומר***	3
11,513	3,984	9,890	3,513	מערב	כצלסון	4
479	153	404	238	צפון	מב"ת (כולל דיור מוגן)	5+6
4,217	1,282	3,777	1,258	מזרח	מישור הנוף***	7
9,876	2,922	8,960	3,040	מערב	נאות אשלים	9
15,112	4,513	14,137	4,406	מערב	נאות שקמה	10
4,128	1,073	4,136	1,002	מערב	נווה דקלים	12
5,205	1,538	4,927	1,390	מזרח	נווה הדרים	13
822	240	1,309	383	מערב	נווה הלל	14
8,001	2,637	8,000	2,293	מערב	נווה חוף	15
11,039	3,452	11,393	3,183	מערב	נווה ים	16
2,705	898	2,708	1,123	מזרח	נחלת יהודה	17
2,934	878	3,777	1,025	מזרח	נעורים	18
1,058	270	706	182	מזרח	צמרות	19
5,798	1,854	4,001	1,422	מזרח	קדמת ראשון	20
7,589	2,165	7,760	2,084	מערב	קריית גנים	21
7,027	2,162	7,860	1,983	מערב	קריית כרמים	23
5,631	1,538	5,599	1,693	מערב	קריית פרס נובל	22
9,141	2,783	8,936	2,683	מערב	קריית ראשון	24
759	226	674	205	מזרח	קריית שמחה	25
10,697	3,577	10,857	3,231	מזרח	ראשונים***	26
6,196	1,934	5,791	1,818	מזרח	רביבים***	27
36,490	12,565	32,186	11,172	מזרח	רמב"ם***	28
24,835	8,536	21,394	7,797	מערב	רמז	29
14,329	4,401	12,763	3,877	מערב	רמת אליהו	11
12,907	4,132	12,648	3,539	מזרח	שיכוני המזרח***	30
211	59	211	59	מערב	שער הים	31
		207	44		לא ידוע***	
246,247	79,339	229,366	72,789		סה"כ	

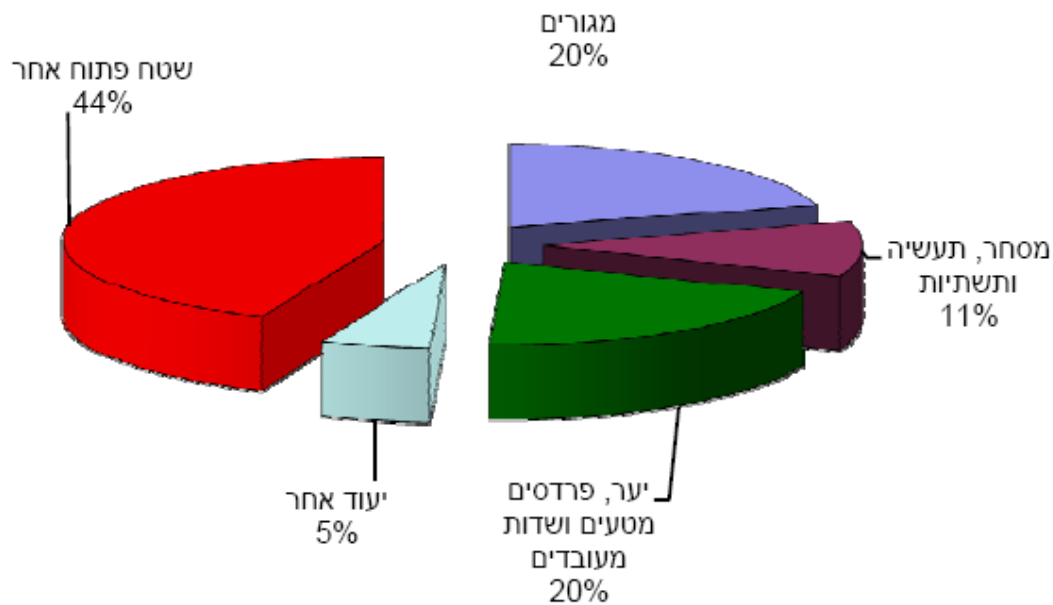
טבלה 3 - אוכלוסיית ראשל"צ לפי שכונות העיר, מקור שנתון סטטיסטי ראשון לציון 2010
(מבוסס על נתוני למ"ס ומרשם האוכלוסין)

מפה מס' 1 – שכונות ראשון לציון, מקור: "ראשון לציון במספרים" – עיריית ראשון לציון, ינואר 2010

ד. שטח ושימושי קרקע:

שטח השיפוט של העיר ראש"צ כולל 58.6 קמ"ר (0.26% מכלל שטח מדינת ישראל³). כ-44% משטחי העיר הינם שטחים פתוחים, מדובר בשיעור גבוה של שטחים פתוחים יחסית לערים אחרות בארץ הנובע מהאזור. רוב השטחים הפתוחים בעיר נמצאים במערב העיר (רצועת החולות הנוודיים).

תרשים מס' 2- שימושי הקרקע בעיריית ראש"צ, מקור: שנתון סטטיסטי ראשון לציון, 2008

ה. מועסקים בעיר:

נכון לשנת 2007, בתחום המוניציפאלי של ראש"צ מועסקים 71,400 עובדים, מתוכם 40,800 (57%) גרים בעיר ו-30,600 גרים מחוץ לראש"צ. בנוסף ל-40,800 תושבי ראש"צ אשר עובדים בעיר, 63,400 מתושבי ראש"צ (כ-60% מהעובדים אשר גרים בראש"צ) עובדים מחוץ לעיר⁴.

ו. אזורי מסחר בילוי ותעשייה

בעיר מוגדרים 5 אזורי מסחר בילוי ותעשייה (מב"ת) כדלקמן:

- אזור מב"ת צפון - אזור התעשייה הישן.
- אזור מב"ת מערב - אזור התעשייה החדש.
- אזור התעשייה נווה אליהו (רמת אליהו)
- אזור "טריגוזין" - בצפון העיר על כביש רמלה - לוד
- אזור תעשייה מעיין שורק

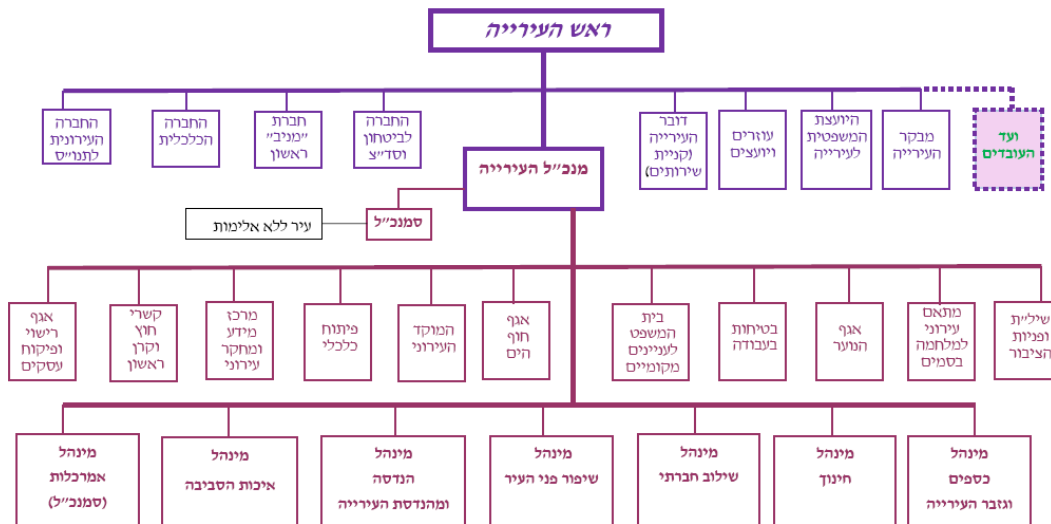
³ שטח מדינת ישראל: 22,072 קמ"ר, מקור: השנתון הסטטיסטי לישראל, 2009.
⁴ מקור: שנתון סטטיסטי ראשון לציון, 2008

מגזר הרשות

1. רקע – עיריית ראשון לציון

עיריית ראש"צ העסיקה בסוף שנת 2007 3,104 עובדים (מתוכם 1,650 מועסקים במינהל החינוך). תקציב העירייה בשנת 2007 עמד על כ- 1.03 מליארד ₪. המבנה הארגוני של העירייה (ראה תרשים מס' 3) מורכב משבעה מינהלים. על מינהל איכות הסביבה בעיר מטפל בתחום התברואה, גינון והשירותים הוטרינאריים. על נושאי איכות הסביבה מופקד אגף איכות הסביבה בניהול מר צבי מילשטיין.

המבנה הארגוני של העירייה

תרשים מס' 3- מבנה הארגוני של עיריית ראש"צ, מקור עיריית ראש"צ, אתר אינטרנט.

2. הקדמה ופירוט מתודולוגיית הסקר במגזר הרשות

פליטות גזי החממה המיוחסות למגזר הרשות כוללות את סך מקורות גזי החממה הנובעים מפעילויות אשר מבצעת העירייה כספקית השירותים בעיר באופן ישיר או עקיף⁵. להלן פירוט עיקר הפעילויות אשר בגינם נמדדים מקורות פליטת גזי חממה במסגרת סקר זה במגזר הרשות:

- מקורות גזי חממה הנובעים מצריכת חשמל ואנרגיה של מוסדות העירייה (מוסדות חינוך, משרדי העירייה, מתנ"סים, מגרשי ספורט, מחסנים, מקלטים וכו')
- מקורות גזי חממה הנובעים מצריכת חשמל לתאורת רחובות, פארקים, רמזורים וכד'
- מקורות גזי חממה הנובעים מצריכת דלקים של צי הרכב העירוני (רכבי פיקוח, משאיות אשפה, טרקטורים וכד')
- מקורות גזי חממה הנובעים מצריכת אנרגיה לצורך שאיבת מים, שאיבת ביוב וטיהור מי הביוב אשר מקורם בראשון לציון.
- מקורות גזי חממה הנובעים מהטמנת פסולת עירונית אשר נאספת משטחים ציבוריים (להבדיל מפסולת של משקי בית ועסקים אשר נזקפת לסקטור הפרטי)
- מקורות גזי חממה המפלטים מהטמנת כלל הגזם העירוני.

כל אחת מהפעילויות שהוזכרו לעיל, יפורטו בהרחבה בסעיפים הבאים.

⁵ מקורות גזי החממה אשר נזקפים למגזר הרשות הינם בתחומים אשר העירייה אחראית עליה, גם אם היא לא מבצעת את הפעילות בעצמה (לדוגמא – נושא המים אשר מנוהל ע"י תאגיד מים).

3. מוסדות העירייה (מבנים)

א. צריכת חשמל

בקטגוריה זו חושבה צריכת החשמל השנתית של כל מבני העירייה ושל מבנים אחרים בעיר אשר העירייה אחראית לתשלום חשבונות החשמל שלהם. צריכת החשמל המוצגת הינה הצריכה בפועל כפי שהתקבלה מאגף איכות הסביבה בעיר, באמצעות חברת "גדיר הנדסה".

בסה"כ בין השנים 2000 ל-2009 חל גידול של כ-40% בצריכת החשמל העירונית, זאת לעומת גידול של כ-13% בלבד באוכלוסיית העיר בין שנים אלו. את גידול צריכת החשמל ניתן להסביר (בחלק מהמקרים), בהתקנת מערכות מיזוג אוויר, הרחבת פעילויות של מוסדות העירייה. טבלה מס' 4 מפרטת את צריכת החשמל במוסדות השונים, בפירוט לפי צרכנים.

הגוף בו נמדדה צריכת החשמל	סה"כ צריכת קוט"ש ב-2009	סה"כ צריכת קוט"ש ב-2000	גידול / קיטון
אולם ספורט מכבי	192,840		
איכות הסביבה	489,990	324,919	51%
בית העיוור	23,787		-
בית משפט עירוני	37,443	71,648	-48%
בריאות	48,745	39,724	23%
בריאות המשפחה	182,818	96,105	90%
בריאות הנפש	28,074	36,002	-22%
בריכות שחייה	772,361	623,897	24%
בתי נוער	97,259	46,989	107%
בתי ספר יסודיים	7,098,040	4,608,619	54%
גמנסיה ריאלית	392,467	343,632	14%
גינון	29,524	31,024	-5%
דיר מוגן	13,741	10,580	30%
האגודה למען החייל	2,206		-
הג"א	402,474	287,266	40%
היחידה ליעוץ נישואין	5,060	4,417	15%
היכל התרבות	59,055	44,450	33%
הכרמל 20 בית העירייה	3,957,480		-
הנהלה ומועצה	26,018	33,489	-22%
חברה עירונית	2,049,657	1,137,706	80%
חוף הים	161,108	79,839	102%
חטיבות ביניים	3,690,022	1,920,889	92%
חינוך	308,593	127,767	142%
חינוך קדם יסודי	1,922,459	1,278,934	50%
טיפולית שיקומית		34,149	-
יד לבנים	2,408,960	1,749,760	38%

גידול / קטיון	סה"כ צריכת קוט"ש ב-2009	סה"כ צריכת קוט"ש ב-2000	הגוף בו נמדדה צריכת החשמל
-55%	66,180	147,699	ישיבה תיכונית
230%	506,747	153,489	ללא סיווג
278%	296,428	78,522	ללא סיווג מאור לשעבר
1365%	165,909	11,321	מבקר העירייה
5%	278,144	265,924	מוזיאון עירוני
-59%	2,803	6,850	מועדון צוות
50%	51,120	34,191	מועדוני קשישים
-	21,098		מועדניות
0%	12,550	12,573	מועצה דתית
40%	478,543	341,751	מינהל לשילוב חברתי
-56%	139,173	317,103	מקיף ד גן נחום
-28%	381,384	532,880	ממ"ש
-17%	25,303	30,607	מנהל אמרכלות
-73%	27,391	100,960	מנהל בטחון וסדר ציבורי
-	137,888		מנהל הנדסה
-1%	52,875	53,592	מע"ש
-56%	27,376	61,994	מעון ורד
255%	167,536	47,150	מפת"ן
-27%	83,847	115,209	מקיף ב' דתי
47%	437,345	297,188	מקיף ג' עמית
21%	359,808	297,978	מקיף ה'
52%	207,882	137,079	מקיף ז'
64%	704,660	429,720	מקיף ח
2%	53,938	52,903	מרכז חירום לילד
-	32,578		מרכז טכנולוגי
24%	22,609	18,235	מרכז ניצן
472%	9,931	1,737	משמר אזרחי
-8%	322,445	350,921	משק
24%	47,484	38,240	מתנ"ס קרון
0%	179,221	179,336	מתנ"ס שיכון מזרח
55%	25,863	16,680	סדנא לאומנות
48%	725,413	490,501	ספריות
-54%	19,628	42,517	עמ"ת
-100%	115	29,421	ער"ן
6%	51,573	48,446	פרויקט רווחה
-99%	41,002	4,262,352	צרכנים לא פעילים
16%	121,860	104,926	רכב
-2%	69,897	71,055	שוק עירוני
220%	32,786	10,244	שילת
-100%	79,124		שירות וטרינרי
366%	32,706	7,016	תיירות
257%	26,663	7,470	תנועות נוער
40%	30,927,007	22,137,585	סה"כ

טבלה 4 - סיכום צריכת חשמל של מוסדות העירייה - מקור: עיבוד לנתוני עיריית ראשל"צ שנאספים באמצעות חברת "גדיר הנדסה".

שנה	צריכה (קוט"ש)	מספר תושבים	קוט"ש לתושב	פליטת eCO ₂ (טון)
2000	22,137,585	202,209	109.5	18,614
2009	30,927,007	229,049	135	24,396

טבלה 5 סיכום צריכת חשמל של מוסדות העירייה - מקור: עיבוד לנתוני עיריית ראשל"צ שנאספים באמצעות חברת "גדיר הנדסה".

ב. צריכת דלקים (במבנים) ע"י מוסדות העירייה
 לגבי צריכת אנרגיה שאינה חשמלית ע"י מוסדות העירייה (במבנים), מבדיקה שנערכה על ידינו ומידע הקיים בעירייה, עולה כי לא קיימת צריכת דלקים משמעותית עבור מבני הציבור בעירייה⁶.

⁶ לגבי צריכת דלקים של רכבי העירייה, ראה בסעיף הבא.

4. צי רכב עירוני

צי הרכב העירוני בראש"צ כולל רכבי עבודה, משאיות שירות ומשאיות פינוי אשפה. במסגרת סעיף זה לא נכללות משאיות פינוי אשפה אשר מקבלות ביטוי בחישובי הפליטות כתוצאה מאשפה.

נתונים עדכניים לגבי צי הרכב העירוני וצריכת הדלקים (נכון ל-2009) התקבלו מאגף שפ"ע כאשר נתונים משנת 2000 לא היו זמינים באגף. משיחות עם אגף איכות הסביבה בעיר עולה כי לא חל שינוי מבני בהרכב צי הרכב מאז שנת 2000 (כלומר הצי לא גדל או קטן באופן משמעותי ולא חל שינוי במדיניות חלוקת הרכבים הצמודים). הנתונים לגבי שנת 2000 חושבו תחת ההנחה השמרנית כי הנסועה הממוצעת של רכב עירוני בשנת 2000 ביחס לשנת 2008 לא השתנתה.⁷

צי הרכב שנת 2009 / 2000 ⁸			
פליטת eCO ₂ (טון)	צריכת דלק שנתית בליטרים	מספר רכבים	
234.5	82,059	41	טנדרים סולר
6.9	2,400	1	טנדרים בנזין
206.7	72,320	5	טרקטורים (סולר)
1.6	545	1	טרקטורונים (בנזין)
0.2	60	1	טרקטורונים (סולר)
0.7	242	1	קטנוע בנזין
107.3	37,315	16	רכבים פרטיים (בנזין)
41.5	14,536	7	משאיות (סולר - לא כולל משאיות אשפה)
483	40,502 בנזין 168,975 סולר	73	סה"כ eCO₂ (טון) הנובע מכלי הרכב העירוניים (לא כולל משאיות אשפה)

טבלה 6 - צי הרכב העירוני והפליטות הנובעות ממנו, מקור: אגף שפ"ע, גיליון חישובים.

⁷ יש לציין כי שמכוון שהתרומה של צי הרכב העירוני למקורות גזי החממה בעיר זניחה, להנחת עבודה זו משמעות עקרונית בלבד.
⁸ כאמור, הנחת העבודה הינה כי לא חל שינוי משמעותי בצי רכבי העירייה בין השנים 2000 ל-2009, בנושא זה ראה גם הערה 7.

5. תאורת רחוב

מעקב אחר תשלומי החשמל בעירייה מבוצע באופן שוטף באמצעות חברת "גדיר הנדסה", נתונים לגבי צריכת החשמל הנובעת מתאורת רחובות כבישים מדווחת ברמת של 181 צרכני תאורת רחובות שונים. בראשון לציון 2,430 רמזורים (כולל רמזורים להולכי רגל) ב-105 צמתים בעיר, צריכת החשמל של הרמזורים בעיר מדווחת ברמה של 108 צרכני חשמל.

שנת 2008		שנת 2000		סוג
פליטת eCO ₂ (טון)	צריכה (קוט"ש)	פליטת eCO ₂ (טון)	צריכה (קוט"ש)	
12,876	16,323,395	11,882	14,132,252	תאורה ציבורית
1,789	2,239,915	1,630	⁹ 1,939,243	רמזורים
14,665	18,591,697	13,513	16,071,495	סה"כ

טבלה 7 - סיכום צריכת חשמל של רמזורים ותאורה - מקור: עיבוד לנתוני עיריית ראש"צ שנסאפים באמצעות חברת "גדיר הנדסה".

9 הרישומים לגבי צריכת החשמל בשנת 2000 היו חסרים, על כן צריכת החשמל ב-2000 הינה אומדן אשר חושב על פי היחס בין צריכת התאורה בשנת 2008 לשנת 2000, כלומר תחת ההנחה שבשנת 2000 צריכת החשמל עבור רמזורים קטנה ב- 16% ביחס לצריכת החשמל של הרמזורים בשנת 2008.

6. מים וביוב

א. משק המים בעיר

אספקת המים בעיר הינה באחריות חברת המים העירונית "מניב ראשון בע"מ" החל משנת 2002. לפני כן אספקת המים היתה באחריות העירייה. מערכת המים בעיר כוללת כ-20 בארות (מתוכן 11 פעילות), 8 תחנות שאיבת מים, 10 בריכות מים ו-2 מגדלים מים. כ-60% מהמים בעיר נשאבים מבארות בעיר, שאר המים בעיר מסופקים ע"י חברת מקורות (מי המוביל הארצי).

2009	2008	2000	
7,340,016	9,398,010	7,000,000	אספקה ממקורות (מ"ק)
11,274,868	12,308,093	14,720,000	אספקה מבארות בעיר (מ"ק)
18,614,884	21,706,103	21,720,000	סה"כ תקבולי מים (מ"ק)
-	20,709,089	18,294,449	צריכת מים (בניכוי פחת)

טבלה 8 תקבולי מים בראשל"צ, מקורות: עיריית ראשל"צ, למ"ס.

ניתן לראות בברור שבעוד שחל גידול בהיקף האוכלוסייה והעסקים בעיר מאז שנת 2000, תקבולי המים ירדו בצורה משמעותית, זאת הן בשל ירידה בשיעורי הפחת והן בשל צריכה מופחתת לנפש (ניתן לראות בבירור את תוצאות קמפיין המים בשנת 2009). סיבה נוספת לירידה בצריכת המים, הינם מספר פרויקטים אשר תאגיד המים מקדם, בהם גינות ציבוריות בעיר מושקים במים מושבים (המים המטוהרים נאגרים באגם "סופרלנד" בעיר, וממנו נשאבים המים להשקיית גינות ופארקים במערב העיר).

ב. פעילויות נוספות של תאגיד המים

תאגיד המים אחראי לפעילותם של כ-10 מכוני ביוב וכן החל משנת 2002 מטפל בהחדרת מים מתועלים (נגר עילי) אל האקוויפר בהיקף של כ-3 מליון מ"ק בשנה.

ג. סך צריכת החשמל של משק המים העירוני

נתוני צריכת החשמל של משק המים העירוני התקבלו מחברת מניב¹⁰ (נתוני 2008), נתוני שנת 2000 התקבלו מאגף איכות הסביבה באמצעות חברת "גדיר הנדסה".

¹⁰ התקבלו מחברת "מניב" נתוני חודשים מייצגים מהם נגזרו נתוני הצריכה השנתית

2008	2000	
7,395,024	8,660,622	צריכת חשמל בארות, משאבות מים וביוב (קוט"ש)
5,833	7,282	פליטת eCO₂ (טון)

טבלה 9 - צריכת חשמל בקוט"ש משאבת מים מבארות מאגרי מים ומכוני ביוב בעיר, מקור: עיבוד לנתוני חברת מניב, וגדיר הנדסה

ד. שפד"ן

השפכים מראשל"צ מועברים לטיפול בשפד"ן (מכון טיהור שפכי גוש דן). מתקני השפד"ן ממקמים בשטח גלילי המהווה מובלעת במערב שטח השיפוט של עיריית ראשון לציון. השפד"ן מרכז את הטיפול בשפכים של כלל גוש דן ומטפל סה"כ ב-136¹¹ מליון מ"ק בשנה מדי שנה, מתוכם כ-13 מליון מ"ק שפכים אשר מקורם בראשון לציון¹². סך צריכת החשמל ע"י השפד"ן מוערכת בכ-15 מליון מגה ואט¹³, על כן החלק היחסי של צריכת החשמל עבור עיריית ראשל"צ הינו 1.5 מליון קוט"ש. החישוב לצריכת החשמל בשפד"ן בשנת 2000 בוצע ביחס ישר לצריכת המים באותה שנה (הקורלטיבית להיקף השפכים).

2008	2000	
1,500,000	1,325,076	צריכת חשמל בשפד"ן חלק יחסי של ראשל"צ (קוט"ש)
1,183	1,114	פליטת eCO₂ (טון)

טבלה 10 - צריכת חשמל בקוט"ש ומקורות גזי חממה - השפד"ן, מקור: עיבוד לנתוני חברת מניב ופרסומים שונים

ה. פליטת מתאן בשפד"ן

בשל קושי בהשגת הנתונים, בשלב זה לא מוצגות בעבודה מקורות פליטות גזי החממה מאתר השפד"ן¹⁴.

¹¹ נתוני הלמ"ס - 2009

¹² על פי חברת "מניב" - אתר אינטרנט

¹³ על פי פרסומים בעיתונים

¹⁴ הנתונים יעדכנו עם קבלתם

7. פסולת הרשות וטיפול בגזם

מאחר ולא קיימת הפרדה בעיר בין פסולת התושבים לפסולת הרשות, פסולת הרשות (הביתית) חושבה בשיעור של 3%¹⁵ מסך כל הפסולת העירונית. בנוסף, כלל הגזם בעיר חושב כעירוני.

עד שנת 2004 לא בוצע טיפול משמעותי בגזם ורוב הגזם הוטמן – ללא מדידה של כמות הגזם. החל משנת 2004 הגזם נגרס והועבר לתחנת מעבר למחזור. כיום כל הגזם העירוני מטופל וממוחזר. מכון שלא נמדדה בעבר כמות הטמנת הגזם, אנו מעריכים שכמות הגזם השנתית לא השתנתה באופן משמעותי – אלא רק שיטת ההטמנה.

שנה	2000	2008
גזם שהוטמן	5,748	-
גזם אורגני	-	5,748
אחוז מחזור	0%	100%

טבלה 11 - הטמנת ומחזור גזם בראש"צ, מקור: עיריית ראש"צ

¹⁵ על פי מתודולוגיית פורום ה-15

מגזר התושבים:

פליטות גזי החממה המיוחסות אל מגזר התושבים כוללות את כל הפליטות מפעילות שאינה בתחום אחריותה הישירה של העירייה וכוללת:

- פליטות הנובעות מצריכת האנרגיה של משקי הבית
- פליטות הנובעות מפסולת של כלל המגזרים בעיר (מלבד מגזר הרשות)
- פליטות מתחבורה פרטית וציבורית
- פליטות הנובעות מפעילות מסחרית (מסחר ומשרדים)
- פליטות הנובעות מפעילות תעשייתית.

1. צריכת אנרגיה במשקי בית:

א. צריכת חשמל:

בשנת 2007 צריכת החשמל של משקי הבית בראשל"צ הסתכמה בכ-500 מיליון קוט"ש. בעוד סך הצריכה מהווה גידול של כ-21% בצריכת החשמל יחסית לשנת 2001¹⁶, הצריכה לנפש עלתה בכ-12%, שיעור גבוה מעט יותר מהיקף הגידול הארצי בצריכת החשמל לנפש.

שנה	צריכה ביתית (קוט"ש)	פליטת eCO ₂ (טון)	תושבים	צריכה ביתית שנתית לתושב ראשל"צ	צריכה ביתית שנתית לנפש ארצי
2001	412,162,919	346,558	207,873	1,983	1,893
2007	500,145,538	394,529	224,300	2,230	2,078

טבלה 12 - צריכת החשמל הביתית בראשל"צ, מקור: עיבוד לנתוני חברת חשמל כפי שהתקבלו מ'פורום ה-15'.

¹⁶ נתונים לגבי צריכת החשמל בראשל"צ המוקדמים ביותר אשר התקבלו מחברת החשמל הינם משנת 2001.

בית גיאוקרטוגרפיה, רח' קהילת ונציה 8, תל-אביב, טל. 03-7682222 פקס. 03-7682223

Research@Geocartography.com

ב. גפ"מ:

צריכת הגפ"מ במשקי הבית הינה בעיקר לבישול, ובשיעורים קטנים לצורך לחימום. הפליטות הנובעות מצריכת גפ"מ במגזר הביתי, גדלו בשיעור של כ-18% בין שנת 2000 לשנת 2007 (ראה טבלה מס' 15). צריכת הגפ"מ לכל אחת מן השנים חושבה באופן הבא:

$$\boxed{\text{כלל צריכת הגפ"מ במשק}} * \boxed{\text{שיעור צריכת משקי הבית מכלל צריכת הגפ"מ (30\%)}} * \boxed{\text{שיעור אוכלוסיית ראשל"צ ביחס לכלל אוכלוסיית ישראל}}$$

שנה	צריכת גפ"מ (ליטר)	פליטת eCO ₂ (טון)
2000	7,619,387	11,662
2007	9,040,752	13,838

טבלה 13 - צריכת הגפ"מ הביתית בראשון לציון, מקור: עיבוד לנתוני למ"ס.

ג. סולר למשקי בית (הסקה):

בשנת 2000 ובשנת 2007 נצרכו ע"י משקי בית בראשל"צ כ-40 אלף טון סולר להסקה, שהם כ-1.1 מיליון ליטר (ראה טבלה מס' 14). תחשיב צריכת הסולר להסקה ביתית נערך ע"י עיבוד לנתוני למ"ס ולנתוני מנהל הדלק. החישוב מתבסס על נתון של שיעור צריכת סולר להסקה למשקי בית מכלל שימושי, אשר שפורסם לאחרונה בשנת 2003 (ע"י משרד התשתיות).

שנה	סך צריכת סולר להסקה במשק	צריכת סולר להסקה במשקי בית (טון)	אחוז צריכת טון סולר להסקה למשקי בית (על בסיס נתוני 2003)	צריכת טונות סולר במשקי בית בראשון	פליטת eCO ₂ (טון) עקב צריכת סולר להסקה במשקי בית
2000	191,735	40,526	0.21	1286	4,381
2007	186,930	39,511	0.21	1223	4,168

טבלה 14 - צריכת סולר להסקה ביתית בראשון לציון, מקור: עיבוד לנתוני למ"ס ומנהל הדלק.

2. צריכת אנרגיה במגזר המסחר והעסקים

א. רקע – מגזר העסקים בראשל"צ
להלן מספר העסקים בראשון לציון נכון לשנת 2007 כ-9,000 עסקים (כולל תעשייה ומלאכה) הכוללים סך של כ-2 מיליון מ"ר בנוי (נטו).

מ"ר	מספר עסקים	סוג העסק
191,648	1,486	משרדים
271,688	3,465	חנויות עסקים (מבנים)
168,212	1,271	חנויות/עסקים - מחסנים
64,119	34	רשתות שיווק גדולות
29,287	31	רשתות שיווק - מחסנים
17,940	8	מרכזי ספורט ונופש - מבנים
72,101	5	מרכזי ספורט ונופש - קרקע
39,068	93	בילוי (קולנוע, פאבים, מ.כושר)
4,174	25	תחנות דלק
172	10	תחנות מוניות
777,707	2,096	תעשייה ומלאכה
207,068	151	נכסי ממשלה
18,009	38	הייטק /מפעלים עתירי ידע
2,497	17	עמותות
57,321	76	שירותי בריאות
19,973	59	בנקים
23,684	204	בתי אוכל ומזנונים
40,000	13	בתי אבות
2,004,668	9,082	סה"כ

טבלה 15 - התפלגות העסקים בראשל"צ, מקור: שנתון סטטיסטי ראשל"צ – מבוסס על נתוני ארנונה

ב. צריכת חשמל במגזר העסקים
מקור צריכת החשמל של העסקים בעיר התקבלה מחברת חשמל, מכון שנתוני חברת החשמל כוללים גם צריכת חשמל של מגזר הרשות, נוכח מהנתונים צריכת החשמל בפועל של מבני הציבור.
הנתונים מצביעים כי במהלך 7 השנים חל גידול של מעל 25% בצריכת החשמל של המגזר.

פליטת eCO ₂ (טון)	צריכה מסחרית (קוט"ש)	שנה ¹⁷
198,793	236,425,828	2001
238,240	302,017,153	2007

טבלה 16 - צריכת חשמל מסחרית בראשל"צ, מקור: עיבוד לנתוני חברת החשמל.

¹⁷ ראה הערה 15

3. תעשייה:

א. כללי

בראש"צ כ-2,000 עסקים רשומים בתחום התעשייה (עפ"י אגף רישוי עסקים – ראה טבלה מס' 15).

ב. חשמל:

מקור הנתונים לצריכת החשמל לתעשייה - חברת החשמל. מהנתונים עולה כי בין שנת 2001¹⁸ לשנת 2007 חל גידול של כ-25%, יש לציין כי לא ידועה החלוקה המדויקת של חברת החשמל בין 'תעשייה' ל'מלאכה' ובתי עסק אחרים.

שנה	צריכה תעשייתית (קוט"ש)	פליטת eCO ₂ (טון)
2001	121,898,083	102,495
2007	150,311,414	118,570

טבלה 17 - צריכת חשמל תעשייתית בראשון לציון, מקור: חברת החשמל.

ג. צריכת דלקים אחרים בתעשייה:

במסגרת הבדיקה, נבחנה בשיתוף עם אגף איכות הסביבה האפשרות לקבלת נתונים לגבי צריכת דלקים ע"י המגזר התעשייתי. מהבדיקה הראשונית עולה כי קיים מספר מצומצם של מפעלי תעשייה בעיר אשר צורכים דלקים¹⁹ שככל הנראה לא ישפיע בצורה משמעותית על התפלגות פליטות גזי החממה בעיר. בשלב זה לא התקבלו נתונים לגבי צריכת הדלקים²⁰.

¹⁸ ראה הערה 15

¹⁹ המפעלים אשר ידועים כצרכני מזוט: יקב כרמל מזרחי, ומפעל ק.א.ן (שנסגר) עם קבלת הנתונים תעודכן העבודה והנתונים

²⁰ בית גיאוקרטוגרפיה, רח' קהילת ונציה 8, תל-אביב, טל. 03-7682222 פקס. 03-7682223

4. תחבורה:

א. כבישים בינעירוניים

כביש 4 הארצי חוצה את ראשון לציון לראשון הישנה (מזרח ומערב הישן) ולראשון החדשה (מערב ראשון). בקטע בו הוא חוצה את ראשון נקרא הכביש "דרך צה"ל". מדרום העיר נפתח במהלך 2009 כביש 431 שהוא כביש מהיר המחבר את ראשון עם מחלף פלמחים וכן עם כביש 1 ומודיעין. במערב ראשון לציון המקטע הדרומי ביותר של ציר 20 ("נתיבי איילון") המתחיל במחלף חולות וכולל 2 מחלפים נוספים בראשון לציון ("מבוא איילון" ו"משה דיין").

כביש חשוב נוסף החוצה את ראשון הוא כביש 412. בקטע שבין צומת בית דגן לרחוב פיק"א הוא נקרא "דרך המכבים" ובקטע שבין פיק"א לצומת ראשונים (גן הוורדים) הוא נקרא "שדרות הרצל" או "רחוב הרצל". קטע זה הוא עורק מרכזי בראשון הישנה ובו נמצאים בתי עסק רבים וכן התחנה המרכזית הישנה.

ב. רשת הכבישים בעיר

בתחום המוניציפאלי של ראשון לציון 387 ק"מ של כבישים (נכון לשנת 2007) מתוכם 331 ק"מ סלולים באספלט. כלל הכבישים בעיר פרוסים בשטח כולל של כ-3,540 דונם. בממוצע נוספים למערכת הכבישים כל שנה כ-10 ק"מ כבישים.

שנה	סה"כ כבישים סלולים (ק"מ)	מתוכם: כבישי אספלט (ק"מ)	מתוכם: רחובות משולבים (ק"מ)
2000	311.7	281.6	24
2001	342.2	302.3	29.1
2002	347.2	306.9	29.5
2003	358.2	315.8	30
2004	361.7	317.6	31.4
2005	366.3	319.3	33.5
2006	376.4	323.2	38.2
2007	387.1	331.8	40.3

טבלה 18 - אורך דרכים בראשון לציון - מקור שנתון סטטיסטי 2008.

ג. מצבת הרכבים בעיר

בטבלאות הבאות מפורטים הנתונים לגבי מצבת כלי הרכב בעיר, על פי נתוני למ"ס ומשרד התחבורה.

שנה	אופנועים	כלי רכב מיוחד	מונית	אוטובוס	אוטובוס זעיר	משאיות	כלי רכב פרטי	סה"כ כלי רכב	אוכלוסייה	כלי רכב פרטי לנפש
2000	3,118	91	815	142	261	9,652	53,358	67,437	197,675	0.34
2008	3,838	100	1,094	201	271	10,692	65,052	81,248	226,100	0.36

טבלה 19 - מצבת הרכבים בעיריית ראש"צ, מקור: למ"ס

שנה	פרטי	משא עד 4 טון	משא מעל 4	אוטובוס זעיר	אוטובוס	מונית	רכב מיוחד
2000	1.5%	50.6%	99.6%	94.1%	100.0%	99.0%	80.6%
2008	2.7%	73.1%	99.7%	98.1%	100.0%	98.4%	96.0%

טבלה 20 - שיעור הרכבים בארץ הממונעים בסולר, מקור: למ"ס

שנה	אופנוע	רכב פרטי	מוניות	רכב משא קל/ואן/ג'יפ (מתחת 4 טון)	רכב משא כבד	מיניבוס	אוטובוס
2000	8,100	16,800	77,100	24,900	41,400	48,100	70,300
2007	8,400	16,500	88,000	38,600	38,600	45,300	72,500

טבלה 21 - הנסועה הממוצעת של רכבים בישראל, מקור: למ"ס

ד. סך הנסועה בעיר

נתוני הנסועה בעיר התקבלו מחברת נת"ע, הנתונים מהווים ניפוח של פי 300 מנתוני הנסועה של יום ממוצע²¹. נתוני הנסועה כוללים הן את הנסועה בצירי התנועה הפנימיים והן בצירי התחבורה הארציים בעיר (כביש 4, 431 ו-412). מודל נת"ע מתייחס לנסועה בשנת 2000 והנסועה הצפויה בשנת 2010, על כן מוצגים נתונים אלו.

שנה	נסועה רכבים פרטיים (ק"מ)	אוטובוסים (ק"מ)	משאיות (ק"מ)
2000	662,199,600	6,567,000	25,120,500
2010	837,509,400	7,009,313	40,049,850

טבלה 22 – סך הנסועה בראש"צ, מקור: נת"ע.

סך פליטות גזי החממה עקב תחבורה בשנת 2010²² עמד על 305,822 טון eCO₂. (ראה טבלה מס' 23) מדובר על גידול של כ-30% ביחס לסך הפליטות בשנת 2000. זאת הן בשל גידול העיר, גידול צי הרכב, גידול מקומות התעסוקה בעיר והן בשל הרחבת צירי התחבורה הארציים אשר עוברים בתחום המוניציפאלי של העיר.

שנה	פליטת eCO ₂ (טון) עקב פליטת כלי תחבורה (כולל תחבורה ציבורית)
2000	238,753
2010	305,822

טבלה 23 – פליטות מזהמים מתחבורה בראש"צ, מקור: גליונות חישוב

ה. תחבורה ציבורית

שיעור המשתמשים בתחבורה הציבורית בראשון לציון הוא הנמוך בין 5 ערים הגדולות, ועומד על כ-56%²³, לעומת כ-60% בערים הגדולות האחרות.

להלן הרכב התחבורה הציבורית בעיר:

בהפעלת חברת אגד:

5 קווים עירוניים

21 קווים עירוניים העוברים דרך ראש"צ

13 קווים בין עירוניים

5 מסופי אוטובוס

בהפעלת חברת דן: 5 קווי אוטובוס בין ת"א לראש"צ המסיעים כ-8,000 נוסעים ביום.

בהפעלת חברת ויאלה: 8 קווים בינעירוניים: אשר יוצאים בעיקר מאזור אשדוד.

בהפעלת חברת מטרופולין: 6 קווים בינעירוניים (מב"ש).

בהפעלת חברת סופרבוס: 8 קווים (מאזור רמלה, לוד באר יעקב ומודיעין עילית).

בהפעלת חברת קווים: 2 קווים (מאזור יהוד ותל השומר).

²² אומדן נת"ע

²³ "ראשון לציון במספרים" – עיריית ראשון לציון, ינואר 2010

מוניות העיר: מוניות שירות עירוניות המסיעות כ-25,000 נוסעים ביום.
רכבת ישראל: 924,640 נוסעים אל ומ-ראשל"צ (בתחנת ראשונים) בשנת 2009, כ-
60% מהם אל ומ-ת"א.

5. פסולת:

א. אתרי הפסולת בעיר

בין השנים 2000 לשנת 2008 חלו שינויים מהותיים בטיפול באשפה בעיר. בשנת 2000 האשפה פונתה לאתר הטמנה עירוני במערב העיר. האתר – מחצבה נטושה, הופעל ע"י קבלן בשיטת הקבורה הסניטרית (הטמנה ודחיסת שכבות הפסולת וכיסוי הפסולת באדמה) בשטח בהיקף של כ-250 דונם. באתר, הוטמנו ללא הפרדה פסולת ביתית, מסחרית, תעשייתית, פסולת בנייה, גרוטאות, גזם וסיד נוזלי. האתר אשר פעל מאז 1988 נסגר ב-21.1.2003.

החל מסגירת האתר הישן, החלה פעילותה של תחנת מעבר עירונית שנבנתה מצפון לאתר ההטמנה שנסגר, תחנת המעבר החדשה קולטת את סוגי הפסולת הבאים: ביתית, מסחרית ותעשייתית, גזם וגרוטאות.

ב. כמויות הטמנה ומחזור

בשנת 2008 נאספה בראשל"צ פסולת בהיקף כולל של 147,956 טון פסולת. מתוך כמות זו הוטמנו באתרי הטמנה מאושרים בדרום (דודאים, גני הדס ואפעו) 134,124 טון ומוחזרו 13,832 טון. בשנת 2000 הפסולת אשר הוטמנה באתר נמדדה בנפחה (במ"ק) ולא על פי משקל. הכמות המוערכת של פסולת ביתית מסחרית ותעשייתית להטמנה הינה ²⁴120,000 טון, בנוסף מוערך שהוטמנו גם 108,000 טון פסולת בניין בשנה זו²⁵.

בעמוד הבא מפורטות פירוט כמויות הפסולת בשנת 2000 ובשנת 2008 בחלוקה לפי סוג הפסולת ומקום ההטמנה.

²⁴ על פי אגף איכות הסביבה
²⁵ בשלב זה, אלו לא חושבו במסגרת הסקר

מקום / מפעל שאליו פונתה הפסולת	כמות (טון)	פרמטר סוג הפסולת
גני הדס, אפעה	134,124	פסלת להטמנה
ק.מ.מ מפעלי מחזור	1,636	נייר עיתון
אמניר	30	נייר עיתון
ק.מ.מ מפעלי מחזור	2,926	קרטון
אמניר	451	קרטון
מטאור בע"מ, הנקודה הירוקה	0.6	בקבוקי פלסטיק 1.5 ליטר ומעלה
טובלן, דלילה	976	גזם גרוס
אתר טובלן	5,748	חומרים אורגניים לקומפוסט
מתכות שלי, שאול גואטה	118	מתכות
אל"ה	192	מיכלי משקה ברי פיקדון: פלסטיק
	130	מיכלי משקה ברי מתכת: פיקדון
	1,626	מיכלי משקה ברי פיקדון: זכוכית
	13,832 (9.3%)	סה"כ למיחזור
	147,956	סה"כ אשפה

טבלה 24 - פינוי פסולת (טון) בראש"צ ב-2008, מקור: אגף איכות הסביבה, עיריית ראש"צ.

מקום / מפעל שאליו פונתה הפסולת	כמות (טון)	פרמטר סוג הפסולת
אתר המחצבות	120,000	פסלת להטמנה
אתר המחצבות	108,000	פסולת בנייה
אמניר	544	נייר עיתון
	1,799	קרטון
	465	נייר משרדי לבן
	144	חומרים פלסטיים
	170	מתכות
	242	זכוכית
	לא מוחזר	חומר אורגני רקבובי
רוזנקרנץ	7	אחר - טקסטיל
	3,371	סה"כ למחזור

טבלה 25 - פינוי פסולת (טון) ב-2000, מקור: אגף איכות הסביבה, עיריית ראש"צ.

ג. מערך פינוי האשפה

מערך פינוי האשפה בשנת 2008 כלל 17 משאיות פינוי אשפה בקיבולת של 7-8 טון אשפה.

צריכת הדלקים של מערך זה בשנת 2008 225,400 ליטר סולר, המהווים 640 טון eCO_2 . בשל חוסר נתונים לגבי נסועת המשאיות בשנת 2000, אנו מניחים שנסועת המשאיות היוותה 50% מהנסועה הקיימת כיום, זאת בשל הטווחים הנמוכים יותר אליהם פונתה הפסולת בעבר.

שנה	פליטת eCO_2 (טון) עקב פליטת פסולת תושבים (לא כולל פסולת רשות וגזם)
2000	238,720
2008	157,676

טבלה 26 – פליטות גזי חממה כתוצאה מהטמנת פסולת, מקור: גיליונות החישוב.

סיכום הממצאים

1. כלל העיר

בשנת 2008 נפלטו עקב פעילות בראש"צ 1,198,558 טון גזי חממה, שמהווים גידול של כ-7% ביחס לסך הפליטות בשנת 2000 זאת לעומת גידול של 13% בהיקף האוכלוסייה בשנים אלו. משקל מגזר הרשות בשנת 2008 הינו 4% ונמוך ממשק הרשות בשנת 2000 אשר עמד על 4.8%.
בסה"כ בשנת 2008 נפלטו כ-5.7 טון ש"ע פחמן דו חמצני לתושב בראש"צ, מדובר ברידה לעומת 5.9 טון לתושב בשנת 2000 (ראה טבלה מס' 27).

גידול בפליטות בין 2000 ל-2008	שנת 2008		שנת 2000		
	חלק המגזר בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	חלק המגזר בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	
-11%	4%	51,535	4.8%	57,791	רשות
8%	96%	1,232,245	95.2%	1,140,767	תושבים
7%	100%	1,283,781	100%	1,198,558	סה"כ

טבלה 27 – סך פליטות גזי החממה בראש"צ 2000-2008, מקור: גיליונות החישוב.

סך eCO ₂ (טון) לתושב		
2008	2000	
0.2	0.3	רשות
5.5	5.6	תושבים
5.7	5.9	סה"כ

טבלה 28 – סך פליטות גזי החממה בראש"צ 2000-2008, מקור: גיליונות החישוב.

2. סיכום מגזר הרשות

הפליטות ממגזר הרשות קטנו ב-11% בין השנים 2000 ל-2008. הקיטון מושפע בעיקר מנושא הפסולת, עקב אי הטמנת גזם וכן שיפור בשיטות ההטמנה באשפה העירונית הכללית.
נכון לשנת 2008 כמחצית ממקורות פליטת גזי החממה של מגזר הרשות, נפלטו עקב צריכת חשמל במוסדות העירייה השונים.

גידול בפליטות בין 2000 ל-2008 (קיטון)	שנת 2008		שנת 2000		
	חלק המגזר בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	חלק המגזר בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	
31%	47%	24,396	32%	18,614	בניינים
0%	1%	599	1%	599	צי רכב
9%	28%	14,666	23%	13,513	תאורת רחובות
-16%	14%	7,017	15%	8,396	מים ושפכים
-71%	9%	4,857	29%	16,668	פסולת רשות
-11%	100%	51,535	100%	57,791	סה"כ

טבלה 29 – סך פליטות גזי החממה במגזר הרשות בראש"צ 2007-2000, מקור: גיליונות החישוב.

3. סיכום מגזר התושבים

הפליטות ממגזר התושבים גדלו בין שנת 2000 ל-2007 בשיעור של כ-8% (ראה טבלה מס' 33). השיעור בו חל הגידול המשמעותי ביותר בין השנים הינו מגזר התחבורה (גידול של כ-28%). בפסולת התושבים, חלה ירידה משמעותית בפליטות גזי החממה, זאת עקב שינוי בשיטות ההטמנה. כשליש ממקורות גזי החממה, הינם מצריכת חשמל ביתית של תושבי העיר וכרבע, מנסועת כלי רכב בעיר.

גידול בפליטות בין 2000 ל-2008 (קיטון)	שנת 2008		שנת 2000		
	חלק המגזר בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	חלק המגזר בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	
14%	33%	412,536	32%	362,602	ביתי
20%	19%	238,240	17%	198,794	מסחרי
16%	10%	118,570	9%	102,496	תעשייתי
28%	25%	305,223	21%	238,154	תחבורה
-34%	13%	157,676	21%	238,721	פסולת תושבים
8%	100%	1,232,245	100%	1,140,767	סה"כ

טבלה 30 – סך פליטות גזי החממה במגזר התושבים בראש"צ 2008-2000, מקור: גיליונות החישוב.

גידול (קיטון) בפליטות בין 2000 ל- 2008	שנת 2008		שנת 2000		רשות	ת ו ש ב י ם
	חלק בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)	חלק בסך הפליטות	סך eCO ₂ (טון)		
-11%	4%	51,535	5%	57,791	רשות	
14%	32%	412,536	30%	362,602	ביתי	
20%	19%	238,240	17%	198,794	מסחרי	
16%	9%	118,570	9%	102,496	תעשייתי	
28%	24%	305,223	20%	238,154	תחבורה	
-34%	12%	157,676	20%	238,721	פסולת תושבים	
7%	100%	1,283,780	100%	1,198,558	סה"כ	

טבלה 31- סך פליטות גזי החממה בראשון-לוד 2000-2008, מקור: גיליונות החישוב.

נספח: רשימת טבלאות

- טבלה 1 אוכלוסיית ראשון לציון, מקור שנתון סטטיסטי ראשון לציון 2009
5..... (מבוסס על נתוני למ"ס)
- טבלה 2 תחזית אוכלוסיית ראשון לציון, מקור שנתון סטטיסטי ראשון לציון
5..... 2009 (מבוסס על נתוני למ"ס)
- טבלה 3 - אוכלוסיית ראשל"צ לפי שכונות העיר, מקור שנתון סטטיסטי ראשון
8..... לציון 2010 (מבוסס על נתוני למ"ס ומרשם האוכלוסין)
- טבלה 4 - סיכום צריכת חשמל של מוסדות העירייה - מקור: עיבוד לנתוני
14..... עיריית ראשל"צ שנאספים באמצעות חברת "גדיר הנדסה"
- טבלה 5 סיכום צריכת חשמל של מוסדות העירייה - מקור: עיבוד לנתוני
15..... עיריית ראשל"צ שנאספים באמצעות חברת "גדיר הנדסה"
- טבלה 6 - צי הרכב העירוני והפליטות הנובעות ממנו, מקור: אגף שפ"ע, גיליון
16..... חישובים.
- טבלה 7 - סיכום צריכת חשמל של רמזורים ותאורה - מקור: עיבוד לנתוני
17..... עיריית ראשל"צ שנאספים באמצעות חברת "גדיר הנדסה"
- טבלה 8 תקבולי מים בראשל"צ, מקורות: עיריית ראשל"צ, למ"ס. 18.....
- טבלה 9 - צריכת חשמל בקוט"ש משאיבת מים מבארות מאגרי מים ומכוני ביוב
19..... בעיר, מקור: עיבוד לנתוני חברת מניב, וגדיר הנדסה
- טבלה 10 - צריכת חשמל בקוט"ש ומקורות גזי חממה - השפד"ן, מקור: עיבוד
19..... לנתוני חברת מניב ופרסומים שונים
- טבלה 11 - הטמנת ומחזור גזם בראשל"צ, מקור: עיריית ראשל"צ. 20.....
- טבלה 12 - צריכת החשמל הביתית בראשל"צ, מקור: עיבוד לנתוני חברת
21..... חשמל כפי שהתקבלו מ'פורום ה-15'.
- טבלה 13 - צריכת הגפ"מ הביתית בראשון לציון, מקור: עיבוד לנתוני למ"ס. 22.....
- טבלה 14 - צריכת סולר להסקה ביתית בראשון לציון, מקור: עיבוד לנתוני למ"ס
22..... ומנהל הדלק.
- טבלה 15 - התפלגות העסקים בראשל"צ, מקור: שנתון סטטיסטי ראשל"צ -
23..... מבוסס על נתוני ארנונה
- טבלה 16 - צריכת חשמל מסחרית בראשל"צ, מקור: עיבוד לנתוני חברת
23..... החשמל.
- טבלה 17 - צריכת חשמל תעשייתית בראשון לציון, מקור: חברת החשמל. 24.....
- טבלה 18 - אורך דרכים בראשון לציון - מקור שנתון סטטיסטי 2008. 25.....
- טבלה 19 - מצבת הרכבים בעיריית ראשל"צ, מקור: למ"ס. 26.....
- טבלה 20 - שיעור הרכבים בארץ הממונעים בסולר, מקור: למ"ס. 26.....

- טבלה 21 – הנסועה הממוצעת של רכבים בישראל, מקור: למ"ס 26.....
- טבלה 22 – סך הנסועה בראש"צ, מקור: נת"ע. 27.....
- טבלה 23 – פליטות מזהמים מתחבורה בראש"צ, מקור: גליונות חישוב 27....
- טבלה 24 – פינוי פסולת (טון) בראש"צ ב-2008, מקור: אגף איכות הסביבה, עיריית ראש"צ. 30.....
- טבלה 25 – פינוי פסולת (טון) ב-2000, מקור: אגף איכות הסביבה, עיריית ראש"צ. 30.....
- טבלה 26 – פליטות גזי חממה כתוצאה מהטמנת פסולת, מקור: גליונות החישוב. 31.....
- טבלה 27 – סך פליטות גזי החממה בראש"צ 2000-2008, מקור: גליונות החישוב. 32.....
- טבלה 28 – סך פליטות גזי החממה בראש"צ 2000-2008, מקור: גליונות החישוב. 32.....
- טבלה 29 – סך פליטות גזי החממה במגזר הרשות בראש"צ 2000-2007, מקור: גליונות החישוב. 33.....
- טבלה 30 – סך פליטות גזי החממה במגזר התושבים בראש"צ 2000-2008, מקור: גליונות החישוב. 33.....
- טבלה 31 – סך פליטות גזי החממה בראש"צ 2000-2008, מקור: גליונות החישוב. 34.....